

6.1 บทนำ

การบริการในด้านการคมนาคมมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่โครงการ ทั้งนี้การคมนาคมจะเป็นสิ่งที่จะพานักท่องเที่ยวเข้าไปสู่แหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวจะมีผลกระทบอย่างมาก ถ้าการคมนาคมไม่สามารถที่จะตอบสนองในด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้

จากลักษณะพื้นที่โครงการที่ได้อธิบายในบทที่ 2 ว่าควยสภาพกายภาพของพื้นที่โครงการ จะเห็นว่าประกอบด้วยพื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่ม และที่ราบลอนสลับภูเขาเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะที่ราบลุ่ม ซึ่งมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน ดังนั้นการตั้งถิ่นฐานชุมชนในพื้นที่โครงการ จะตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำสายสำคัญ โดยอาศัยการคมนาคมทางน้ำเป็นประการหนึ่งในเหตุผลหลาย ๆ ประการในการตั้งถิ่นฐาน ดังนั้นรูปแบบการคมนาคมในอดีตของพื้นที่โครงการ จึงอาศัยการคมนาคมทางน้ำเป็นหลักสำคัญในเมื่อการคมนาคมทางบกยังไม่สะดวก แหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการส่วนใหญ่จึงอยู่ในบริเวณริมแม่น้ำสายสำคัญ โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานและศาสนสถาน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี

ในการศึกษานี้ได้ทำการสำรวจสภาพของการคมนาคมที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์คือ

1. ประเมินข้อดีความสามารถในการให้บริการและคุณภาพของการบริการด้านการคมนาคมในปัจจุบัน
2. บ่งชี้ปัญหาหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ในการให้บริการที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ

ตารางที่ 6.1 แสดงประเภทและระยะทางการคมนาคมในพื้นที่โครงการ จากกรุงเทพมหานคร

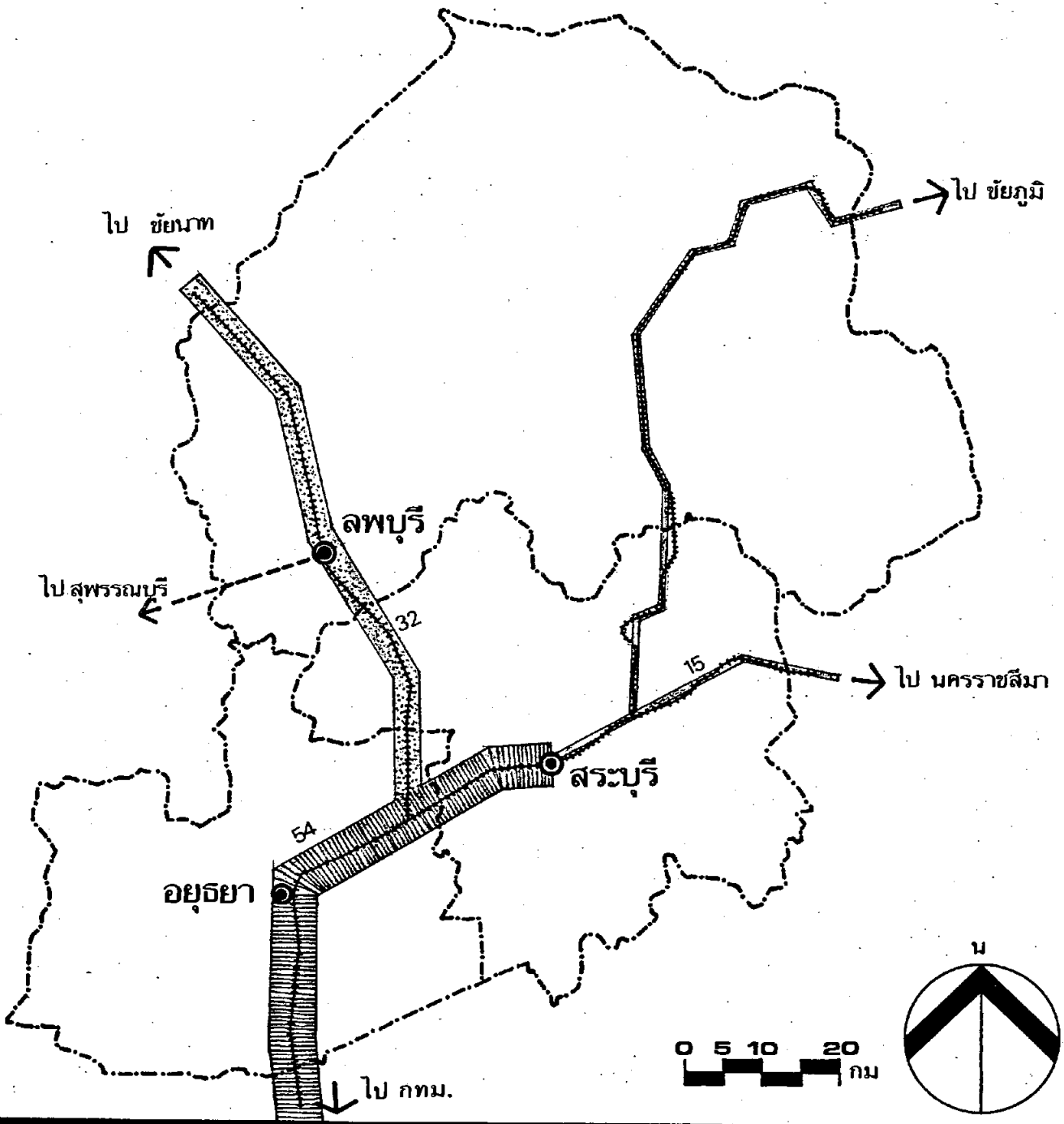
ประเภทการคมนาคม	ระยะทางจาก กทม. (กม.)		
	พระนครศรีอยุธยา	สระบุรี	ลพบุรี
รถไฟ	72	113	133
รถยนต์	75	108	154
เรือ	137	165	150

ที่มา : สำนักงานจังหวัด "ข้อมูลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี"

ตารางที่ 6.2 แสดงจำนวนผู้โดยสารรถไฟที่ขึ้นลงสถานีต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ

ปี	พระนครศรีอยุธยา			สระบุรี			ลพบุรี		
	จำนวน คน/วัน	เปลี่ยนแปลง คน/วัน	%	จำนวน คน/วัน	เปลี่ยนแปลง คน/วัน	%	จำนวน คน/วัน	เปลี่ยนแปลง คน/วัน	%
2518	2,250	—	—	790	—	—	ไม่มี ข้อมูล	—	—
2519	2,480	230	10.2	838	48	6.07	1,980	—	—
2520	2,400	-80	-3.23	888	50	5.97	2,000	20	1.01

ที่มา : กองวิจัย "รายงานวิจัยเมืองพระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี" สำนักผังเมือง
กระทรวงมหาดไทย

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

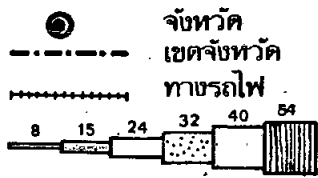
แสดง เส้นทาง, จำนวนขบวนรถไฟ

ผู้ทำการศึกษา

ร.อ.พิชิต แรกชำนาญ

สัญลักษณ์

..... เส้นทางที่กำลัง
ดำเนินการ

จำนวนขบวน
รถไฟทุกประเภท
ต่อวัน

สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา การรถไฟ

พ.ศ. 2522

วันที่ 14 / 4 / 23

แผ่นที่ 6, รวม 3 แผ่น

6.2 รถไฟ

6.2.1 การบริการในปัจจุบัน

เนื่องจากพื้นที่โครงการอยู่ในบริเวณภาคกลาง และใกล้กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของประเทศ ดังนั้นการคมนาคมในพื้นที่โครงการจึงสะดวก เนื่องจากมีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครไม่มากนัก จากตารางที่ 6.1 จะพบว่าการโดยสารรถไฟจะใช้ระยะทางในการเดินทางน้อยกว่าทางอื่น ๆ นอกจากจังหวัดสระบุรี ที่ระยะทางทางรถไฟยาวกว่าทางรถยนต์คือ 113 กิโลเมตร และทางรถยนต์ 108 กิโลเมตร แม้ว่าการเดินทางโดยรถไฟจากกรุงเทพมหานคร ไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการจะใช้ระยะทางน้อยกว่าทางรถยนต์ โดยเฉพาะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะทางรถไฟสั้นกว่าทางรถยนต์ 3 กิโลเมตร และจังหวัดลพบุรีระยะทางสั้นกว่า 21 กิโลเมตร ก็ตาม ปรากฏว่าระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางจากกรุงเทพมหานครไปสู่จังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการต้องเสียเวลามากกว่าการเดินทางโดยทางรถยนต์ ทั้งนี้เนื่องจากต้องคอยรอรถบรรทุกที่วิ่งสวนทางมาในเส้นทางเดียวกัน

ตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้วว่าพื้นที่โครงการอยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมโดยเฉพาะทางรถไฟ ดังนั้นจึงมีรถไฟผ่านพื้นที่โครงการ โดยเฉพาะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถึง 54 ขบวน โดยแยกเป็น 2 สายคือ

ขบวนรถไฟสายเหนือ จากกรุงเทพมหานคร ผ่านอำเภอบางปะอิน อำเภอพระนครศรีอยุธยา เข้ามุมทางบ้านภาชี แยกเข้าเส้นทางสายเหนือ ผ่านอำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี อำเภอเมืองลพบุรี อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เข้าสู่จังหวัดชัยนาท และวิ่งสู่ภาคเหนือของประเทศ คูแผนที่แผ่นที่ 6.1

ขบวนรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ จากกรุงเทพมหานคร ผ่านอำเภอบางปะอิน อำเภอพระนครศรีอยุธยา ผ่านชุมทางบ้านภาชี เข้าสู่อำเภอเมืองสระบุรี แล้วแยกเป็น 2 สาย คือสายหนึ่งแยกเข้าจังหวัดลพบุรีที่อำเภอดอนจาน เข้าสู่อำเภอชัยบาดาล และไปยังจังหวัดชัยภูมิ สายสองเข้าอำเภอมวกเหล็ก อำเภอเมืองนครราชสีมา และวิ่งสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ

6.2.2 การใช้บริการ ตารางที่ 6.2 แสดงจำนวนผู้โดยสารที่เดินทางเข้าออกจังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ช่วงปี พ.ศ. 2518-2519 มีผู้โดยสารเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 10.2% ในขณะที่ 2519-2520 มีผู้โดยสารเปลี่ยนแปลงลดลงเป็น 3.23 % อาจหมายถึงว่าในจำนวนผู้โดยสารส่วนหนึ่งเป็นผู้อพยพเข้าหรือออกจากเทศบาลเมือง หรืออำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดลพบุรีในช่วงปี 2519-2520 มีผู้โดยสารเปลี่ยนแปลง 1.01 % สำหรับจังหวัดสระบุรี ถ้าพิจารณาจำนวนผู้โดยสาร จะเห็นว่าน้อยกว่าจังหวัดอื่น ๆ แม้ว่าจะเป็นทางผ่านของผู้โดยสารที่เดินทางเข้าออกระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งภาคกับภาคกลาง แต่มิได้ใช้บริการรถไฟกลับหันไปใช้รถยนต์โดยสารเป็นส่วนมาก

การใช้บริการในช่วง 3 ปี จะเห็นว่าจังหวัดสระบุรีมีจำนวนผู้โดยสารเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีผู้โดยสารลดลง และจังหวัดลพบุรีมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่น้อยมาก อาจหมายถึงว่าการใช้บริการทางรถยนต์สะดวก และรวดเร็วกว่า ประชากรจึงหันไปใช้เส้นทางรถยนต์มากขึ้น ทำให้จำนวนผู้โดยสารรถไฟมีแนวโน้มที่ลดลง และจากการสำรวจพบว่าผู้ใช้บริการจากสถานีรถไฟอยุธยา และสถานีรถไฟลพบุรี จะมีผู้โดยสารหนาแน่น เฉพาะช่วงเช้าและเย็น ผู้โดยสารส่วนมากจะเป็นผู้ที่เดินทางไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร และพื้นที่ใกล้เคียง หรือจากกรุงเทพมหานครมาทำงานที่พระนครศรีอยุธยา แต่มีจำนวนน้อยกว่าที่ไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร

6.2.3 ความต้องการในอนาคต จากตารางที่ 6.2 จะเห็นว่าจำนวนผู้โดยสารมีแนวโน้มที่ลดลง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากถนนสายเอเชียหมายเลข 32 สามารถเดินทางได้สะดวกรวดเร็ว และมีการบริการรถยนต์โดยสารเพิ่มขึ้น ประชากรจึงหันไปใช้การเดินทางด้วยรถยนต์มากขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวพออนุมานได้ว่า ความต้องการในอนาคตของการโดยสารรถไฟจะยังคงเพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจ ในพื้นที่โครงการจนถึงปี พ.ศ. 2531 อย่างไรก็ตาม ในอนาคตการบริการรถไฟจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงย่อมขึ้นกับเงื่อนไขหลายประการ ที่สำคัญได้แก่ความสามารถในการตอบสนองความต้องการ บริการ คุณภาพ และราคาของบริการ เมื่อเปรียบเทียบกับบริการรถโดยสารปรับอากาศ (รถทัวร์) และรถโดยสาร บ.ข.ส. ซึ่งเป็นคู่แข่งที่สำคัญของบริการรถไฟ แต่ปัญหาความขาดแคลนและราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้นในอนาคต จะทำให้ค่าโดยสารรถไฟเพิ่มในอัตราต่ำกว่า การเพิ่มค่าโดยสารรถปรับอากาศ (รถทัวร์) และรถ บ.ข.ส.

6.2.4 ปัญหาที่ควรปรับปรุงแก้ไข

ปัญหาที่ควรปรับปรุงแก้ไขในการให้บริการได้แก่

6.2.4.1 ความสกปรกของห้องน้ำ พื้นตุรุดโดยสาร และเบาะที่นั่ง เนื่องจากน้ำใช้ และพนักงานทำความสะอาดไม่เพียงพอ

6.2.4.2 การเสียเวลาเนื่องจากการรอสัมภาระรถขบวนอื่น หรือสาเหตุขัดข้องอื่น ๆ ทางเทคนิค

6.2.4.3 เวลาที่เดินทางนานเกินไป ตัวอย่าง จากกรุงเทพมหานครถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้เวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที ถึงจังหวัดลพบุรีใช้เวลา 3 ชั่วโมง เมื่อเปรียบเทียบกับรถปรับอากาศ (รถทัวร์) และรถ บ.ข.ส. ซึ่งใช้เวลา 1 ชั่วโมงถึงพระนครศรีอยุธยา และ 2 ชั่วโมงถึงจังหวัดลพบุรี

6.3 รถโดยสารปรับอากาศ (รถทัวร์)

6.3.1 การบริการในปัจจุบัน ตารางที่ 6.3, 6.4

บริการรถยนต์โดยสารปรับอากาศ หรือที่เรียกว่ารถทัวร์ เป็นบริการที่กำลังได้รับความนิยมมากในพื้นที่โครงการ ทั้งนี้เพราะความสะดวกสบายของพาหนะที่ใช้ ราคาค่าโดยสารไม่สูงนัก ประมาณ 20 บาท ถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 40 บาทถึงจังหวัดลพบุรี และจังหวัดสระบุรี 30 บาท และใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมงถึงพระนครศรีอยุธยา 1 ชั่วโมง 10 นาทีถึงสระบุรี และ 2 ชั่วโมงถึงจังหวัดลพบุรี ซึ่งใช้เวลาน้อยกว่าการเดินทางด้วยรถไฟมาก

กิจการรถปรับอากาศในปัจจุบันดำเนินการโดยบริษัทเอกชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นบริษัทขนาดเล็ก ใช้รถปรับอากาศขนาดเล็กที่นั่งประมาณ 30 ที่นั่งต่อคัน ส่วนในจังหวัดลพบุรีเป็นกิจการบริษัทที่มีขนาดใหญ่กว่า คือมีรถปรับอากาศขนาดใหญ่ที่นั่งประมาณ 42 คนต่อคัน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามี 2 บริษัท คือ สุกิตทัวร์ มีรถจำนวน 12 คัน ซึ่งความสามารถในการขนส่ง 394,200 คนต่อปี หรือ 1,080 คนต่อวัน เจ้าพรหมทรานสปอร์ตมีรถจำนวน 8 คัน ซึ่งความสามารถในการขนส่ง 262,800 คนต่อปี หรือ 720 คนต่อวัน

จังหวัดสระบุรีและลพบุรีมี 2 บริษัท คือลพบุรีสิ่งทอทรานสปอร์ต มีรถจำนวน 30 คัน ชี้ดความสามารถในการขนส่ง 1,179,360 คนต่อปี บริษัทชินรินทร์ทัวร์ มีรถจำนวน 22 คัน ชี้ดความสามารถในการขนส่ง 907,200 คนต่อปี รถทั้งสองบริษัทจอดแวะรับผู้โดยสารบริเวณอำเภอเมืองและอำเภอพระพุทธบาทสระบุรี

6.3.2 การให้บริการ

ตารางที่ 6.3, 6.4 แสดงชี้ดความสามารถในการขนส่งผู้โดยสารได้เพิ่มจาก 1,179,360 คนต่อปี ในปี พ.ศ. 2520 เป็น 2,086,560 คนต่อปี ในปี พ.ศ. 2522 หรือประมาณ 76.92 % เฉพาะรถปรับอากาศที่บริการผู้โดยสารเส้นทางจังหวัดลพบุรี และสระบุรี เส้นทางพระนครศรีอยุธยา ชี้ดความสามารถในการขนส่งผู้โดยสาร 657,000 คนต่อปี สำหรับจำนวนผู้โดยสารบริษัทไม่ได้ทำการเก็บข้อมูลผู้โดยสารไว้ แต่จากการคาดคะเนจากเจ้าของกิจการ ประมาณว่ามีผู้โดยสารเฉลี่ย 80 % ต่อเที่ยว ตัวเลขที่แท้จริงของแต่ละบริษัทอาจจะสูงหรือต่ำกว่านี้มาก ในการศึกษาไม่ได้วิเคราะห์ถึงลงไปถึง เพราะคาดว่าไม่มีผลต่อบริการรถปรับอากาศโดยส่วนรวม เนื่องจากกิจการประเภทนี้มีความคล่องตัวสูง สามารถเลิกหรือเปิดกิจการได้ง่าย โดยเฉลี่ยในระยะการเดินทางจากกรุงเทพมหานครไปสู่จังหวัดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการที่มีระยะทางสั้น ๆ

6.3.3 ความต้องการในอนาคต

ความต้องการรถปรับอากาศนั้นย่อมขึ้นกับจำนวนนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจ โดยที่กิจการประเภทนี้มีความคล่องตัวสูง คือขยายกิจการได้ง่ายและเร็วกว่ารถไฟ เมื่อพิจารณาแง่ปรับปรับอากาศจะได้เปรียบ แต่อย่างไรก็ตาม แนวโน้มราคาน้ำมันที่สูงขึ้นทำให้เสียเปรียบรถไฟ ในด้านค่าโดยสารในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในอนาคต จากผู้โดยสารเฉลี่ย 80 % ต่อเที่ยวแล้ว ตามข้อ

6.3.2 คาดว่าจะเพียงพอสำหรับบริการนักท่องเที่ยวในอนาคตจนถึงปี 2526

6.3.4 ปัญหาที่ควรปรับปรุงแก้ไข

ปัญหาที่ควรปรับปรุงแก้ไข คือการที่บริษัทรถโดยสารปรับอากาศต่าง ๆ จะต้องร่วมกิจการกับบริษัทขนส่ง จำกัด ซึ่งอาจทำให้คุณภาพของการให้บริการด้อยลง ปัญหาการขาดแคลนน้ำมัน ปัญหาที่จอดรถในกรุงเทพมหานคร คาดว่าบริษัทรถโดยสารปรับอากาศและรัฐบาลสามารถที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพื่อรับผู้โดยสารจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ตารางที่ 6.3 บริการรถโดยสารปรับอากาศที่มีอยู่ในปัจจุบัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บริษัท	จำนวนรถ	เวลาเดินรถ		จำนวนเที่ยว/วัน		ขีดความสามารถในการขนส่งคน/ปี	เปิดบริการปี
		เที่ยวแรก	เที่ยวสุดท้าย	ไป	กลับ		
1. สุกิตทัวร์	12	07.00	18.00	18	18	394,200	2522
2. เจ้าพรหม ทรานสปอร์ต	8	07.00	19.00	12	12	262,800	2522

หมายเหตุ ขีดความสามารถรับผู้โดยสาร 30 คน/เที่ยว

ที่มา : สัมภาษณ์ ข้อมูลบริษัทฯ

ตารางที่ 6.4 บริการรถโดยสารปรับอากาศที่มีอยู่ในปัจจุบัน จังหวัดลพบุรี

บริษัท	จำนวนรถ	เวลาเดินรถ		จำนวนเที่ยว/วัน		ขีดความสามารถในการขนส่งคน/ปี	เปิดบริการปี
		เที่ยวแรก	เที่ยวสุดท้าย	ไป	กลับ		
1. ลพบุรีสิงห์ ทรานสปอร์ต กทม.-ลพบุรี กทม.-ลพบุรี- บ้านหมี่	30	06.00	20.30	32	32	1,179,360	2521
		06.00	17.30	7	7		
2. วิษรินทร์ทัวร์	22	05.00	19.30	30	30	907,200	2522

หมายเหตุ ขีดความสามารถรับผู้โดยสาร 42 คน/เที่ยว

ที่มา : สัมภาษณ์ ข้อมูลบริษัทฯ

6.4 รถโดยสารของบริษัทขนส่ง จำกัด (บ.ข.ส.)

6.4.1 การบริการในปัจจุบัน

เนื่องจากบริเวณพื้นที่โครงการอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร จึงมีรถโดยสารของบริษัทขนส่ง จำกัด ที่วิ่งสู่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านพื้นที่โครงการ จึงมีบริการในพื้นที่จำนวนมาก ในพื้นที่จะกล่าวเฉพาะรถด่วนพิเศษ บ.ข.ส. ซึ่งเป็นรถโดยสารที่จอดเฉพาะชุมชนใหญ่ ๆ เช่น จากกรุงเทพมหานคร วังน้อย หินกอง สระบุรี พระพุทธบาท ลพบุรี เป็นต้น

6.4.2 การใช้บริการ

เฉพาะรถด่วนพิเศษ บ.ข.ส. วิ่งสู่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่มี จากตารางที่ 6.6 แสดงขีดความสามารถในการขนส่ง ในจังหวัดสระบุรี 1,226,400 คนต่อปี และจังหวัดลพบุรี 219,000 คนต่อปี จากการสำรวจพบว่า รถโดยสารด่วนพิเศษ บ.ข.ส. จะมีผู้โดยสารเต็มทุกเที่ยว

6.4.3 ความต้องการในอนาคต

ความต้องการในรถโดยสารด่วนพิเศษ บ.ข.ส. ย่อมขึ้นกับจำนวนนักท่องเที่ยว และนักธุรกิจ โดยที่กิจการนี้มีความคล่องตัวสูง คือขยายกิจการได้ง่าย และเร็วกว่ารถไฟ ตัวอย่างเช่น เทศกาลนมัสการพระพุทธบาทสระบุรี บ.ข.ส. สามารถเพิ่มจำนวนรถโดยสารได้จำนวนมาก ซึ่งเพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยวที่เดินทาง และคาดว่าจะเพียงพอสำหรับบริการนักท่องเที่ยวในอนาคต และจากตารางที่ 6.5 จะเห็นว่าจำนวนผู้โดยสารในจังหวัดลพบุรี มีปริมาณคงที่ในปี 2519-2520 อาจเป็นไปได้ว่าจำนวนผู้โดยสารส่วนหนึ่งหันไปใช้บริการรถปรับอากาศ (รถทัวร์)

ตารางที่ 6.5 แสดงจำนวนผู้โดยสารรถ บ.ช.ส. ที่ขึ้นลงสถานีต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ

ปี	พระนครศรีอยุธยา			สระบุรี			ลพบุรี		
	จำนวน* คน/วัน	เปลี่ยนแปลง คน/วัน	%	จำนวน** คน/วัน	เปลี่ยนแปลง คน/วัน	%	จำนวน* คน/วัน	เปลี่ยนแปลง คน/วัน	%
2518	N	-	-	N	-	-	12,500	-	-
2519	N	-	-	N	-	-	16,000	3,500	28
2520	480	-	-	3,500	-	-	16,000	0	0

หมายเหตุ N = ไม่มีข้อมูล

ที่มา : * กองวิจัย "รายงานวิจัยเมืองสระบุรี ลพบุรี" สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

** กองสถิติ "รายงานตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักนายกรัชมมนตรี

ตารางที่ 6.6 บริการรถควานพิเศษ บ.ช.ส. ที่มีอยู่ในปัจจุบันพื้นที่โครงการ

เส้นทาง	เวลาเดินทาง		จำนวนเที่ยว/วัน		ขีดความสามารถ ในการขนส่ง คน/ปี
	เที่ยวแรก	เที่ยวสุดท้าย	ไป	กลับ	
กรุงเทพฯ - สระบุรี	5.50	18.00	28	28	1,226,400
กรุงเทพฯ - ลพบุรี - สิงห์บุรี	6.03	18.00	5	5	219,000

หมายเหตุ ขีดความสามารถรับผู้โดยสาร 60 คน/คัน

ที่มา : สถานี บ.ช.ส. สายเหนือ

6.4.4 ปัญหาที่ควรปรับปรุง

ปัญหาที่ควรปรับปรุงแก้ไข คือสภาพของสถานีที่ค่อนข้างสกปรก และที่พักของผู้โดยสารไม่เพียงพอ ทางด้านรถส่วนใหญ่สกปรก ขาดการบำรุงรักษา การบริการของพนักงานไม่มีระเบียบ รถส่วนมากจัดที่นั่งมากเกินไปและแคบ ทำให้เบียดเสียดไม่มีความสะดวก ดังนั้นเมื่อมีรถปรับอากาศ (รถทัวร์) ของเอกชนเข้ามาวิ่งแข่งขัน ผู้โดยสารจึงหันไปใช้บริการรถปรับอากาศของเอกชน ทำให้รถของบริษัทขนส่งจำกัด พยายามที่จะหาผู้โดยสารระหว่างทางมากขึ้น ในบางครั้งก็พยายามที่จะรอผู้โดยสารในระหว่างสถานี อันทำให้ล่าช้าและผิดเวลาเสมอ เป็นที่น่าเบื่อหน่ายแก่ผู้โดยสารทั่วไป ดังนั้นหากบริษัทขนส่งจำกัด ปรับปรุงบริการต่าง ๆ ให้ดีกว่าเดิม แม้จะมีการขึ้นค่าโดยสารบ้าง ก็เชื่อแน่ว่าจะมีผู้โดยสารมากขึ้น

6.5 เรือโดยสาร

6.5.1 การบริการในปัจจุบัน

จากสภาพกายภาพของพื้นที่โครงการ จะพบว่าส่วนใหญ่ประกอบด้วยพื้นที่ราบลุ่ม ซึ่งมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน ดังนั้นการตั้งชุมชนในบริเวณพื้นที่โครงการจะต้องอยู่บริเวณริมแม่น้ำสายสำคัญ โดยอาศัยการคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาการเส้นทางคมนาคมทางบกสายสำคัญคือทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 32 และหมายเลข 1 ทำให้การเดินทางจากกรุงเทพมหานครไปยังพื้นที่โครงการโดยทางเรือลมเล็กกิจการไป เปลี่ยนรูปแบบการคมนาคมมาเป็นทางรถยนต์ เนื่องจากระยะทางสั้นกว่า และรวดเร็วกว่าทางเรือ จากตารางที่ 6.1 พบว่าการคมนาคมทางเรือไปยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต้องเดินทางถึง 137 กิโลเมตร ในขณะที่ทางรถยนต์เพียง 72 กิโลเมตร และต้องเสียเวลาประมาณ 4-5 ชั่วโมง

6.5.2 การใช้บริการ

จากข้อ 6.5.1 กิจการเดินเรือโดยสารโคลมเล็กกิจการไปตั้งเหตุผลที่กล่าวมา ปัจจุบันจะมีเรือสำหรับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะในรูปแบบบริษัทเป็นของเอกชน ซึ่งจัดเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ 2 บริษัท ดังตารางที่ 6.7 สำหรับบริษัท โอเรียนเต็ล จำกัด จัดบริการนำเที่ยวทุกวัน วันละ 1 เที่ยว เดินทางจากท่าเรือโอเรียนเต็ลถึงพระราชวังบางปะอิน และกลับ 1 เที่ยว โดยใช้เรือลำ

ตารางที่ 6.7 เรือบริการท่องเที่ยว ในพื้นที่โครงการ

เส้นทางเดินเรือ	จำนวนที่นั่ง	จำนวนเรือ	เวลาเดินเรือ		จำนวนเที่ยว/วัน		หมายเหตุ
			ไป	กลับ	ไป	กลับ	
1. ท่าเตียน(กทม.)-วัดไผ่ ลอม(อยุธยา)-วัดไผ่ โรงวัว(สุพรรณบุรี) บ.ส่งเสริมบริการเรือ ชาวจำกัด	60	4	07.00	14.15	1	1	บริการเฉพาะ วันเสาร์-อาทิตย์
2. กทม.-บางปะอิน- อยุธยา บ.สุภัทรา จำกัด	45-50	5	บริการตั้งแต่เวลา 06.00- 20.00 น.				บริการเช่าเหมาลำ บริการทุกวัน
3. กทม.(ท่าโอเรียนเต็ล) -บางปะอิน บ.โรงแรมโอเรียนเต็ล จำกัด	120- 150	1	08.00	13.30	1	1	บริการทุกวัน
4. เรือหางยาวบริการ บริเวณท่าช้าง ท่าเตียน ท่าพระจันทร์ ทิวสะพาน- พุทธ	24- 30	ไม่มี ข้อมูล	บริการตั้งแต่เวลา 06.00- 20.00 น.				บริการทุกวัน เช่าเหมาลำ เป็นเรือบริการ ส่วนบุคคล

ที่มา : สัมภาษณ์ บริษัทฯ

เดียวกัน เป็นเรือปรับอากาศ สามารถนั่งท่องเที่ยวได้ 120-150 คน แต่จากการสำรวจพบว่าในปัจจุบันมีผู้ใช้บริการประมาณ 50 % เท่านั้น คือประมาณ 60-70 คน¹ ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศทั้งหมด สำหรับเรือบริการท่องเที่ยวบริษัทอื่น ๆ ก็มีลักษณะการใช้บริการเช่นเดียวกัน

6.5.3 ความต้องการในอนาคต

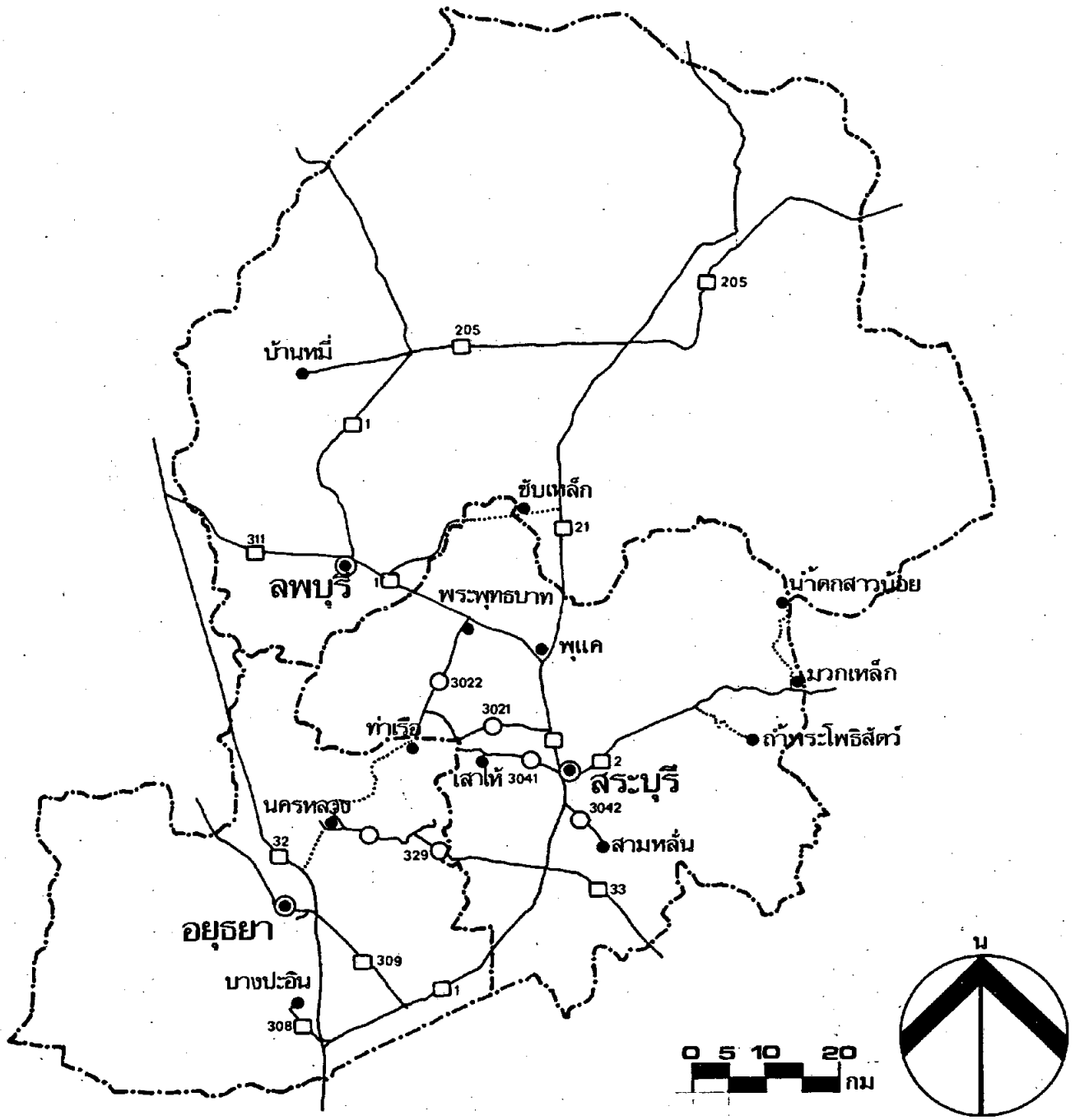
จากข้อ 6.5.2 ปรากฏว่ามีผู้ใช้บริการในปัจจุบันประมาณ 50 % ของจำนวนที่นั่งในเรือ คาดว่าในอนาคตการบริการจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหลายประการ ที่สำคัญได้แก่ ค่าบริการ เช่นเรือโอเรียนเต็ล มีราคาสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับบริการรถโดยสาร ซึ่งเป็นคู่แข่งที่สำคัญของการบริการทางเรือ ซึ่งค่าโดยสารถูกกว่าทางเรือมาก แต่ทางเรือในแง่ที่ได้เปรียบคือทัศนียภาพที่ปรากฏตามริมน้ำ และอากาศที่บริสุทธิ์ อุณหภูมิที่ต่ำกว่า ทำให้นักท่องเที่ยวหันมาใช้บริการค่านี้นี้มาก โดยเฉพาะการเดินทางไปสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จากจำนวนผู้ใช้บริการในปัจจุบันคาดว่าจะเพียงพอสำหรับบริการนักท่องเที่ยวในช่วงปี พ.ศ. 2526

6.5.4 สภาพลำน้ำที่ใช้เดินทาง

จากบทที่ 2 ในเรื่องกายภาพของพื้นที่โครงการ ได้กล่าวไว้แล้วว่า สภาพลำน้ำต่าง ๆ ที่จะสามารถใช้ในการเดินเรือในปัจจุบัน จะใช้ได้ทุกฤดูกาล ในช่วงจากกรุงเทพมหานครถึงพระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำหรับเรือใหญ่ที่ท่องเที่ยวกินน้ำลึก เช่น เรือโอเรียนเต็ล ในช่วงต่อไปยังเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา จะต้องอาศัยเรือที่ท่องเที่ยวกินน้ำตื้น เช่น เรือหางยาว เป็นต้น

บริเวณเกาะเมืองคานเหนือ ที่เรียกว่าคูเมืองนั้น จะต้องคอยเวลาน้ำขึ้นจึงจะสามารถเดินเรือได้ สำหรับภายในเกาะเมืองควรจะได้มีการบูรณะซุศลอกคลองเมืองในบริเวณเกาะทั้งหมด เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยทางเรือ และยังช่วยในการระบายน้ำสำหรับตัวเมืองอีกด้วย จะได้ทำการวิเคราะห์ในบทที่ว่าด้วย ความพร้อมของเมืองต่อไป

¹ กองสถิติและวิจัย "รายงานการสำรวนักท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน้า 35

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

<p>แสดง ถนน</p>	<p>ผู้ทำการศึกษา</p>	<p>ร.อ.พิชิต แรกชำนาญ</p>
<p>สัญลักษณ์ .....</p> <ul style="list-style-type: none"> □- ทางหลวงแผ่นดิน ○- ทางหลวงจังหวัด ●- สถานที่ท่องเที่ยว ◎- จังหวัด 	<p>เส้นทางที่เสนอให้ปรับปรุง</p>	<p>สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>
<p>ที่มา กรมทางหลวง</p>		<p>พ.ศ. 2522</p>
<p>วันที่ 14/4/23</p>		<p>แผนที่ 6.2 รวม 3 แผ่น</p>

6.6 ถนน

หน่วยงานรับผิดชอบ จำแนกตามหน้าที่ของถนน และวัตถุประสงค์ ได้แก่

1. กรมทางหลวงแผ่นดิน รับผิดชอบในการซ่อมสร้างถนนที่เป็นทางหลวงสายประธานและทางหลวงสายรอง ซึ่งเชื่อมระหว่างจังหวัดและอำเภอที่สำคัญ สภาพถนนส่วนมากสามารถเดินทางได้ทุกฤดูกาล มีปริมาณการจราจรสูง
2. องค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นถนนขนาด 2 ช่องทาง ที่เชื่อมโยงตัวจังหวัดกับชุมชนรอบนอก มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการคมนาคม ถนนอาจลาดยางแอสฟัลท์หรือถนนลูกรัง
3. กรมชลประทาน ส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง ถนนดิน 2 ช่องทาง ที่สร้างขนานไปกับคลองส่งน้ำชลประทานเข้าสู่ชนบท

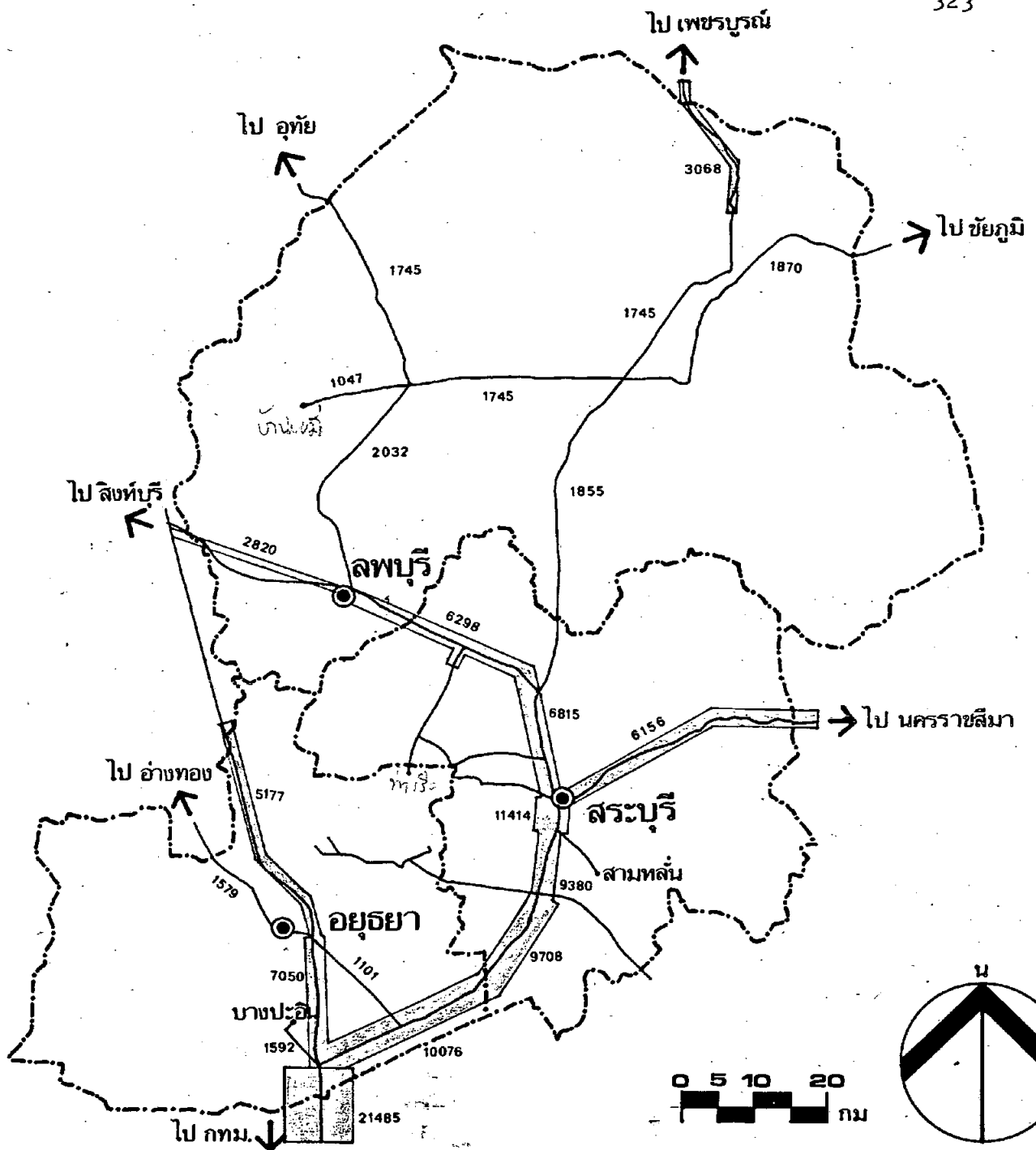
6.6.1 โครงข่ายถนนในปัจจุบัน แผนที่แผนที่ 6.2, 6.3

ถนนในเส้นทางที่สำคัญ ๆ ในพื้นที่โครงการที่ได้จากการสำรวจ ในด้านที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้

6.6.1.1 ถนนที่เป็นทางหลวงแผ่นดินสายประธาน ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดี ผิวจราจรส่วนมาเป็นแอสฟัลท์คอนกรีต รถวิ่งได้ทุกฤดูกาล คือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 ช่วง กทม.-อยุธยา - ทางแยกสิงห์บุรีเข้าสู่จังหวัดลพบุรี ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ช่วงวังน้อย - สระบุรี - พุแค

6.6.1.2 จุดตัดกันของถนน ทางแยก รัศมีมีความโค้ง และการวางแผนถนนส่วนมากได้ตามมาตรฐาน AASHO มีบางส่วนที่ควรปรับปรุงเพื่อให้ได้มาตรฐาน เช่นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 311 ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร ซึ่งมีไหล่ทางสูงมาก

6.6.1.3 ขอบขีดความสามารถของถนนที่ออกแบบไว้ กรมทางหลวงได้ออกแบบไว้สามารถรับสภาวะการจราจรได้อย่างน้อย 7 ปี และอย่างมาก 15 ปีในอนาคต ปัจจุบันปริมาณการจราจรยังมีไม่มากนัก โดยเฉลี่ยจะมากที่สุดคือช่วงกรุงเทพมหานครถึงวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คาดว่าถนนสายต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการจะสามารถรับปริมาณการจราจรในช่วงปี 2531 ได้

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

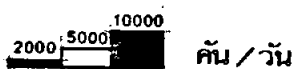
แสดง ปริมาณการจราจร ปี 2519

ผู้ทำการศึกษา

ร.อ.พิชิต แรกชำนาญ

สัญลักษณ์

- จังหวัด
- เขตจังหวัด
- ถนน

สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา กรมทางหลวง

พ.ศ. 2519

วันที่ 14/4/23

แผนที่ 6.3 รวม 3 แผ่น

6.6.1.4 จุดอ่อนของโครงข่ายถนนที่มีอยู่ในปัจจุบัน เป็นรูปตัว U เช่นจะเดินทางไปพระพุทธบาท จากอยุธยาจะต้องเดินทางโดยทางหลวงหมายเลข 309 เข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 1 ผ่านจังหวัดสระบุรี พุแค จนถึงพระพุทธบาท ซึ่งทำให้สิ้นเปลืองทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย

6.6.1.5 ขาดถนนที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดต่อจังหวัดโดยตรง บางช่วงที่เป็นทางเชื่อมระหว่างจังหวัดต่อจังหวัด ที่เป็นทางลัด ก็มีสภาพถนนที่ไม่ดีเป็นถนนลูกรัง เช่น ช่วงอยุธยาท่าเรือ เรียบไปตามริมคลองชลประทาน (แสดงด้วยเส้นประในแผนที่แผ่นที่ 6.2) และช่วงทางแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 เข้าสู่อ่างเก็บน้ำห้วยขี้เหล็ก จะมีช่วงถนนเป็นแอสฟัลท์คอนกรีตประมาณ 20 กิโลเมตร ต่อจากนั้นเข้าสู่ห้วยขี้เหล็กเป็นถนนลูกรัง (แสดงเส้นประ) และควรที่จะเชื่อมต่อถนนสายนี้กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 ซึ่งมีระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร จะทำให้เกิดวงรอบในการเดินทาง ถนนที่เสนอแนะให้ปรับปรุง ดังแสดงในแผนที่แผ่นที่ 6.2 (เส้นประ)

สรุป

จากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบลุ่มส่วนใหญ่ของพื้นที่โครงการ ทำให้การคมนาคมทางน้ำมีความสำคัญในอดีต แต่ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาการคมนาคมทางบก คือทางรถยนต์ที่มีสภาพดี และในระยะทาง ระยะเวลาดังกล่าว ประชาชนจึงหันมาใช้เส้นทางคมนาคมทางรถยนต์มากขึ้น การคมนาคมทางน้ำจึงเกือบหมดความสำคัญลงไปในด้านการเดินทาง จะเหลือเฉพาะการท่องเที่ยวที่ไม่รีบร้อนเท่านั้น นอกจากนี้การพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบก ยังทำให้รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน รูปแบบวัฒนธรรม ประเพณี เปลี่ยนไปเช่น เมืองเริ่มหันความเจริญเข้าสู่ถนนแทนที่ การเดินทางด้วยเรือลดลง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับทางน้ำหมดไป เช่น ตลาดน้ำบริเวณเกาะลอย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต้องล้มเลิกไป เพราะทางรถยนต์สะดวกกว่า ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านเส้นทางคมนาคม จะมีผลกระทบต่อรูปแบบการดำรงชีวิตของประชากร และจะกระทบถึงแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก จึงควรมีการศึกษาอย่างละเอียดเฉพาะกรณีไป

การคมนาคมนอกจากจะเป็นวิธีหรือตัวกลาง (Mode) เชื่อมระหว่างจุด 2 จุด คือ กรุงเทพมหานคร และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการแล้ว ลักษณะหรือรูปแบบในการเดินทางยังเป็น "การท่องเที่ยว" ชนิดหนึ่ง

พื้นที่โครงการนับว่ามีพื้นฐานที่มั่นคงอยู่แล้ว ในเรื่องของการเดินทางที่มีลักษณะเป็นการท่องเที่ยว และการพักผ่อนได้แก่ ทางน้ำ ทางรถไฟ แต่เมื่อเมื่อในระยะเวลาต่อมา การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสม จึงควรนำพื้นฐานซึ่งมีศักยภาพสูงในด้านการเดินทางที่มีหลาย ๆ รูปแบบมาผสมผสานกันเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนความรู้สึก และไม่เกิดการเบื่อหน่ายในการเดินทาง การวางแผนการท่องเที่ยวที่เหมาะสมจึงควรนำพื้นฐานเหล่านี้มาใช้ให้เต็มที่ ส่วนการคมนาคมจากเส้นทางหลักดังที่กล่าวมาในบทนี้ เข้าไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งนั้น จะพิจารณาในบทที่ว่าด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยว.